Ministerstvo
pro místní rozvoj

OBCEPRO
PROGRAM ROZVOJE OBCE

PROGRAM ROZVOJE OBCE

HRABIŠÍN

NA OBDOBÍ LET

2023 - 2030

20. února 2023

Úvod

Strategický plán rozvoje obce Hrabišín je uceleným koncepčním programem rozvoje obce v písemné podobě, která je schválena zastupitelstvem obce Hrabišín. **Je základním kamenem pro další rozvoj obce v letech 2023 – 2030.** Cílem tohoto strategického plánu rozvoje je výstižně a jednoduše charakterizovat a shrnout, jakým směrem se bude obec rozvíjet v následujících letech.

Tento strategický plán obce je vytvořen do roku 2030, a tedy výrazně překračuje rámec jednoho volebního období. Strategický plán je takto časově vyčleněn proto, aby byl co nejkomplexnější, a také aby byl dlouhodobou vizí a nástrojem k rozvoji obce i v následujících volebních obdobích. Strategický plán rozvoje obce je vytvářen ve spolupráci s občany, veřejností, správou obce a obecními spolky s přihlédnutím i k potřebám podnikatelů v obci. Tento programový dokument vychází ze současného stavu ekonomické i sociální situace.

Strategický plán rozvoje je dokument, který zahrnuje ohlédnutí do historie obce, shrnuje současný stav, přičemž analyzuje silné a slabé stránky obce, možnosti rozvoje a poukazuje i na možná a existující rizika. Dlouhodobá koncepce strategického plánu rozvoje je založena na otevřenosti a pružnosti tohoto dokumentu, neboť v reakci na sociálně ekonomický vývoj a potřeby občanů může být tento dokument upravován a doplňován. Je členěn na část analytickou, kde je obec charakterizována a na část návrhovou, která obsahuje vize a cíle rozvoje obce v daném období.

Foto: Letecký pohled na obec, zdroj: www.hrabisin.cz

A. ANALYTICKÁ ČÁST

A.1 Charakteristika obce

1. Území

Obec Hrabišín se nachází v Olomouckém kraji, v okrese Šumperk, ve správním obvodu obce Šumperk. Obec Hrabišín je komunikacemi přímo propojená s obcemi Dlouhomilov, Libina a Nový Malín. Nejbližším okresním městem je město Šumperk, které je od obce vzdálené cca 8 km.

Obec se rozkládá na ploše s katastrální výměrou 1384 ha a leží v nadmořské výšce přibližně 352 m n.m. (pohybuje se mezi 330 až 410 metry nad mořem). Obec leží podél potoka Loučka protékající obcí od východu k západu v délce 3 km. Obec leží v úžlabině, která je tvořená od východu mladoňovským vrchem, který dosahuje nadmořské výšky 547 m. Ze severu je ohraničena třemešskými lesy, od jihu výběžky kopců Bradla, k západu otevřenou dolinou směrem na Dlouhomilov.

Historie obce

Obec Hrabišín jako samostatná správní jednotka vznikla v polovině 20. století. Vznikla spojením čtyř historických obcí: Dolní Olešná, Horní Olešná, Loučky a Hrabišín. Tyto obce vznikaly postupně před šesti a půl stoletím. Nejstarší znich je Dolní Olešná pozn. písemné dokumenty jsou dochovány z roku 1352, následoval vznik Horní Olešné. **Vznik Hrabišína se datuje z roku 1358.** Poslední a nejmladší vznikaly Loučky.

Všechny čtyři obce nežily izolovaně, ale po staletí se v nich prolínal jak soukromý, tak společenský, náboženský i ekonomický život. Obce byly původně české, avšak stále více začal převládat živel německý. Česká menšina za pomoci okolních českých vesnic, zejména Dlouhomilova, statečně bojovala o své češství. Pokusy o spojení všech čtyř obcí v jednu jsou známy už z dob před druhou světovou válkou. Definitivně ke sloučení došlo až v roce 1947, kdy Zemský národní výbor v Brně schválil Dekret o sloučení Hrabišína, Louček, Dolní a Horní Olešné v jednu obec s názvem "HRABIŠÍN".

Část Hrabišín: Vesnice nazvána po Hrabišovi ze Švábenic a Úsova. Německý název RABERSDORF byl spojován s havranem (rabe) a ten byl také zobrazen na obecní pečeti. Písmena na ní jsou hlavnimi písmeny v německém názvu obce.

Část Dolní Olešná: Jméno dostala po vodě, nebo bystřině tekoucí olším. Adaptací české předlohy je německý název ULLISCHEN. Přívlastek dolní (nieder) byl užíván k rozlišení od sousední obce Horní Olešné.

Část Horní Olešná: Vznik obce navazuje na vznik Dolní Olešné v polovině 14. století. Z počátku je v zápisech řeč pouze o Olešné. K odlišení došlo až v roce 1537, kdy po odloučení statku Třemešek zůstala Horní Olešná s Dolní Olešnou u zábřežského panství.

Část Loučky: Název vesnice je v množném čísle použitou zdrobnělinou od slova louka, což vyjadřuje, že byla založena na loukách. Do němčiny je název převeden v nezdrobnělé podobě WIESEN (louky).

Toto spojení je ve znaku a praporu vyjádřeno čtyřmi stříbrnými šestihrotými hvězdami. Jako mluvící znamení vyjádřující název jsou ve znaku mezi hvězdami umístěny hrábě. Základní zelená barva štítu symbolizuje zemědělský ráz obce a okolní rozsáhlé lesy. Dne 16. září 2005 byl slavnostně předán dekret o udělení znaku a praporu předsedou poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Lubomírem Zaorálkem

Památky obce

Nejcennější památkou jsou **boží muka** na konci Hrabišína směrem na Dlouhomilov. V těchto místech jsou pochováváni lidé zemřelí na mor. Tento pomník Panny Marie Bolestné dal roku 1686 postavit sládek místního pivovaru. Ještě dnes můžeme vidět na sloupu zbytky nápisu IHS – MARIA, C. R. B. M. U., ANNO 1686. Zkratky se čtou Karl Richter, Bauer Meister, Ullischen (jméno sládka z pivovaru). Boží muka v roce 2011 opravil akademický sochař J. Gajda.

V roce 1863 se rozhodli obyvatelé z Hrabišína a Louček postavit si větší **kapli, která byla potom zasvěcena sv. Michalovi**. Kolem kaple byl zřízen i hřbitov. Do té doby se pohřbívalo ve Frankštátu. Původně byl záměr postavit pro Hrabišín a Loučky kostel, ale pro rozpory ve stavebních nákladech se postavila pouze kaple se „ sakristií“. Hřbitov kolem kaple byl již v roce 1908 zcela zaplněn 975 hroby. Byly tam uloženy ostatky 593 obyvatel Louček a 382 obyvatel Hrabišína. Proto bylo rozhodnuto zřídit hřbitov nový, a to u nynější silnice směrem na Nový Malín. Při opravách kaple v roce 1996 byly v kapli nalezeny dokumenty o opravách v roce 1929 a tehdejší bankovky.

Malá kaple stojí u bývalého obecního úřadu a na její opravu v minulých letech přispěl MUDr. Alois Krobot, zdejší rodák, který žil ve Švýcarsku. Kaple je označena německým nápisem, jehož české znění je: „Trojjedinému Bohu, Marii, Neposkvrněné Hvězdě mořské, sv. ochránci před morem Šebestiánu, sv. Rochu a svaté Rosálii byla tato kaple s vděčností a úcty postavena od Adama Engela, sládka a celé obce Dolní Olešné, za tehdejšího faráře Jane Chrisostonan Kristelta v roce 1714“.

Menší kaple je ještě v Horní Olešné poblíž hřbitova a je zasvěcena **svaté Rosálii**. Svatá Rosálie je sicilská světice, patronka Palerma a ochránkyně proti moru. Kaple vznikla na přelomu 18. a 19. století a v 90. letech minulého století ji opravil hrabišínský obecní úřad za pomoci místních občanů. V roce 2011 obec Hrabišín zveřejnila informaci, podle které tato samostatně stojící jednoduchá stavba se čtvercovou lodí, trojúhelníkovým štítem a věžičkou s lucernou, nemá majitele. Jelikož se vlastní ke svému majetku nepřihlásil na Obecním úřadě Hrabišín do 25. listopadu 2011, stala se kaple majetkem obce.

O kapli Sv. Antonína v Dolní Olešné pečoval téměř celý život Jan Kamler, nejstarší občan Hrabišína v minulém století. Dožil se skoro sta let, v obci prožil téměř celý život. Své vzpomínky na život v Hrabišíně sepsal pro své následníky ve sborníku „VZPOMÍNÁNÍ“.
Tyto vzpomínky jsou součástí obecní kroniky a mluví o životě v obci v minulém století. Jan Kamler zemřel v roce 2003. Během první světové války byly zvony z této kaple demontovány a použity k lití děl. Až v roce 1922 byly zavěšeny nové zvony.
Ve vsi se nachází také **několik kamenných křížů**. Kříž v poli za domem Krňávkových byl postaven jako poděkování za záchranu ženy z přilehlého hospodářství, která spadla i s dítětem do studny. Událost dokládá i německý nápis na podstavci kříže.
Po první světové válce byly vybudovány ve všech čtyřech obcí **památníky obětem první světové války**. Z původních čtyř, dnes stojí jen památník z roku 1925 v Horní Olešné vedle bývalé školy. Z památníku vybudovaného v roce 1927 se dochovalo pouze torzo památníku, které se nachází na soukromé zahradě v Loučkách naproti bývalé pošty. Třetí a poslední dochovaný památník se nachází za kaplí v Horní Olešné u rodinného domu p. Zdeňka Boxana.

Detailní evidence památníků je ke shlédnutí díky Spolku pro vojenská pietní místa, dále také na

https://www.vets.cz/vpm/mista/obec/3291-hrabisin/.

I v minulosti byly v obci významné stavby, které již dnes nestojí. Byl to PIVOVAR v DOLNÍ OLEŠNÉ, jehož doba vzniku není přesně známa. Ve své době patřil k panství Třemešek. K pivovaru patřilo bednářství, palírna alkoholu a mlýn. Majitelé pivovaru se často měnili. V roce 1686 vlastnil pivovar Karl Richter, který nechal postavit i **boží muka**. Podle pamětníků se v pivovaru vařilo výborné pivo. V roce 1750 byl výstav 20584 kbelíků a před jeho zrušením již 8 000 hektolitrů. K pivovaru patřil velký sklep, který byl vybudován v blízkém kopci a měl být tak prostorný, že se v něm mohl otočit povoz s koňmi. Později si majitelé pivovaru postavili sklep v areálu pivovaru. Starý sklep se časem propadnul. Když byl potom na Třemešku postaven nový pivovar, byl pivovar v Dolní Olešné zrušen a objekt nabídnut obci ke koupi. Z nedostatku peněz obec nemohla pivovar koupit, proto ho v roce 1908 získal Jan Weiser z Benkova za čtyři tisíce zlatých. Ten zase opravený objekt prodal v roce 1911 za osm tisíc zlatých panu Wagnerovi z Obědné, který jej vlastnil až do odsunu. V pivovaru byl také hostinec a dva taneční sály. Často se tam pořádaly zábavy, plesy a různé slavnosti. V jednom ze sálů byla později zřízena tkalcovna. Pro zajímavost – pamětníci uváděli, že po vzniku Sokola v Dlouhomilově měli Sokoli zájem budovu koupit, ale proti tomu byli Němci, kteří měli obavy z počešťování Olešné.

PALÍRNA V DOLNÍ OLEŠNÉ byla postavena v roce 1818. Půdorys domu byl větší, postupem doby byla část ubourána. V domě palírny byl i šenk a nálevna, kde bylo mimo piva a lihovin k dostání i teplé jídlo. Pozdější hostinský Wachutka zrušil roku 1893 výčepní koncesi a tím palírnu změnil na obytný dům s menším hospodářstvím.

HORNÍ MLÝN V LOUČKÁCH. Přesná doba výstavby mlýna není známa. Mlýn ještě dnes stojí na levé straně silnice směrem do Dlouhomilova, kousek od křižovatky a prochází citlivou rekonstrukcí díky nové majitelce Pavle Havránkové. Asi před dvěma sty lety získal mlýn Josef Weineltt z Bedřichova. K mlýnu patřil dnes již neexistující rybník. Po válce byl rybník zasypán a rozšířen na silnice. Náhon, jako přítok vody do rybníka a k mlýnu, vedl až od mostu na návsi. Koncem války byl ustupující německou armádou vyhozen do vzduchu. Tím přestala téci voda do rybníka, který postupně vysychal. V době sucha a nedostatku vody nebylo možné pohánět velké mlýnské kolo s horním náhonem, proto majitel mlýn nerozšířil o přístavek, v němž byl nainstalován Dieslův motor na pohon mlýna. Mlýn byl dobře vybaven. Měl moderní mlecí stolici, loupací stroj na kroupy, trier na čištění zrna, šrotovníky, francouzský mlecí kámen, čističku na krupici, výtahy na zrno a třídící zařízení na mouku. Mlýn pracoval až do roku 1943, kdy byl uzavřen. K mlýnu patřily také hospodářské budovy a ještě statek s hospodářstvím. Po válce na statku hospodařila rodina Josefa Hrubého. Po odsunu Němců mlýn obsadil Čech Káňa. Až do postavení nového střediska zemědělského družstva, mlýn využívalo družstvo ke šrotování a míchání krmiva pro dobytek. V zimě při silných mrazech, když se vytvořil na rybníku silný led se ledařilo. Led se řezal, nakládal na sáně a odvážel do lednic k řezníkům a hostinským. U nich byl led v dobře izolované místnosti rozbíjen na drobné kousky, zaléván vodou, aby se utvořil velký blok a ten vydržel dlouho chladit maso i pivo. Led také rozváželi formani rozvážející sudy s pivem po hospodách v Šumperku.

Znázornění umístění obce Hrabišín v mapě (zdroj: mapy.cz), dobová pohlednice Hrabišína (zdroj: aukro.cz).

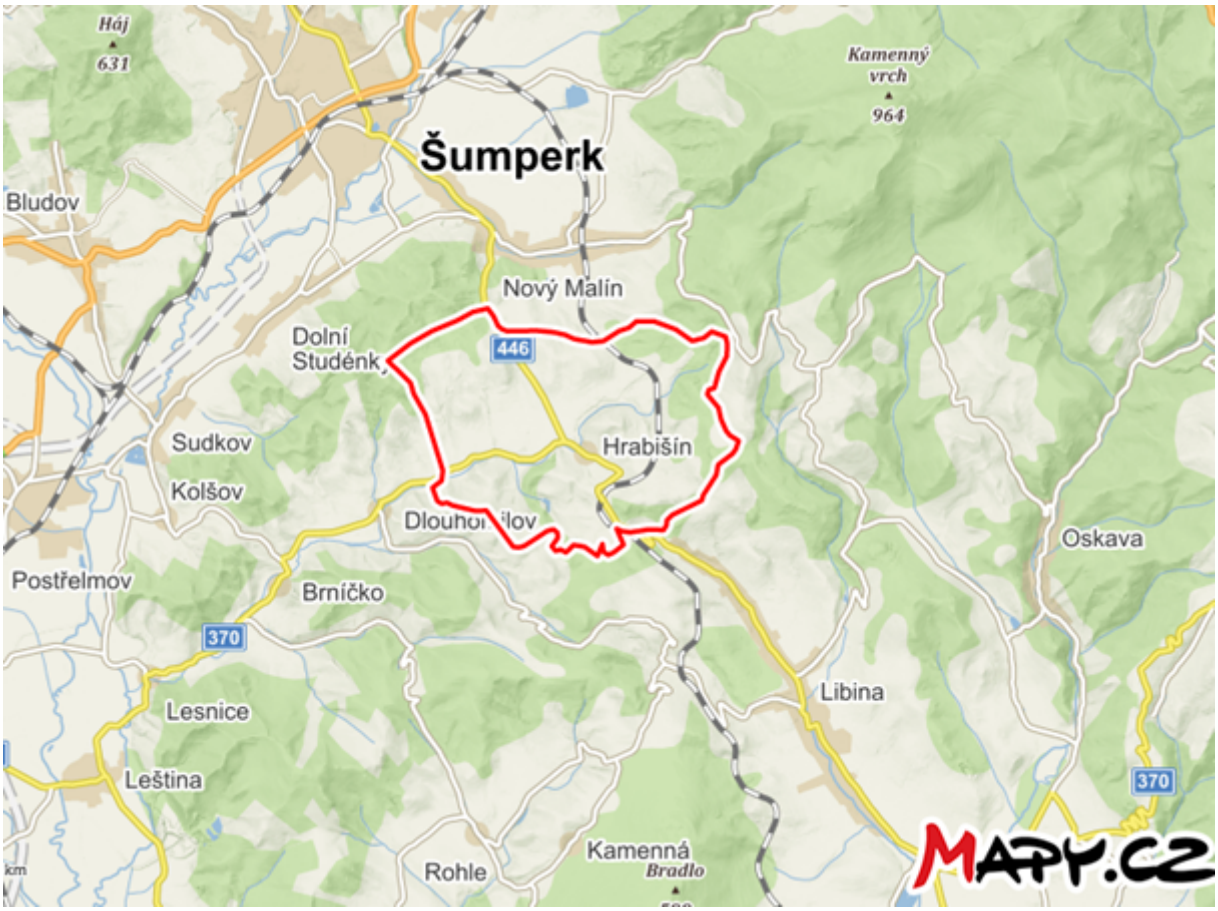

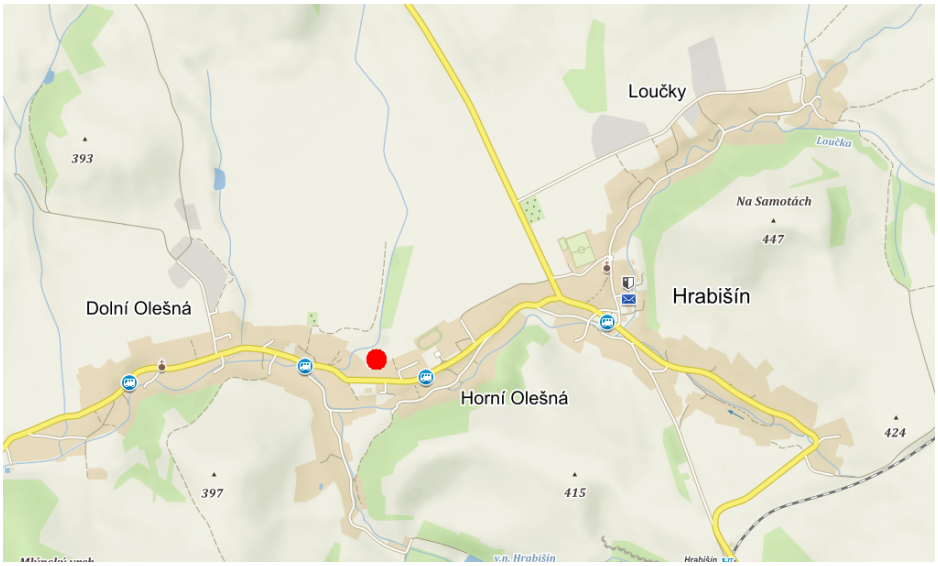

Nejstarší kaple v obci stojí v Dolní Olešné, autor: Miroslav Kobza

2. Obyvatelstvo

V posledních dvou stoletích počet obyvatelstva kolísá. Největší počet lidí žijících v obci byl na začátku 20. století. První dochované sčítání lidu bylo organizováno za vlády Rakousko-Uherska v roce 1869, podle kterého v původních obcích Hrabišín, Loučky, Horní a Dolní Olešná žilo 1428 obyvatel. V roce 1900 bylo v obci evidováno 1644 obyvatel, což byl nejvyšší zaznamenaný počet.

Po první světové válce po vzniku Československé republiky přibývalo v obci Čechů, ale stále výrazně převažovali Němci. V roce 1939 po obsazení Sudet německou armádou se obec stala součástí německé říše. Po válce probíhal odsun Němců převážně v první polovině roku 1946. Do obce poté přišlo české obyvatelstvo, nejvíce ze sousední obce Dlouhomilov a dále z obcí na Zábřežsku, z Prostějovska.

Dnes má počet obyvatel spíše klesající tendenci a pohybuje se pod hranicí 900 obyvatel.

Počet obyvatel dle sčítání lidu k 1.1.2023 byl 857 obyvatel, přičemž na území obce žilo 436 mužů a 421 žen.

Věkové poměry v obci Hrabišín v roce 2021

	Počet obyvatel v roce 2021	0-14 let (%)	65 a více let (%)	Index stáří
Hrabišín	836,00	14,00%	20,10%	143,59
ORP ŠUMPERK	67 419,00	14,67%	17,99%	152,07
Okres Šumperk	118 397,00	15,49%	22,31%	143,99
Olomoucký kraj	622 242,00	15,77%	21,51%	136,37
ČR	10 515 436,00	16,10%	20,63%	128,10

Zdroj: ČSÚ

Pohyb obyvatel v obci Hrabišín v roce 2021

	Absolutně	Na 1 000 obyv.
Živě narození celkem	10	12‰
Zemřelí celkem	14	12‰
Přirozený přírůstek	-4	-5‰
Přistěhovalí celkem	35	42‰
Vystěhovalí celkem	15	18‰
Saldo migrace	20	24‰
Meziroční změna počtu obyvatel	16	19‰

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel obce Hrabišín od roku 1910

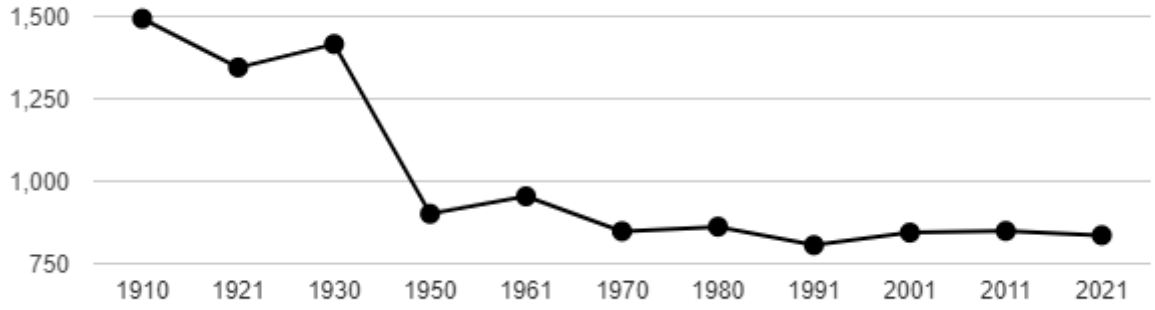

Zdroj: ČSÚ

Vývoj počtu obyvatel obce Hrabišín v letech 2012 - 2021

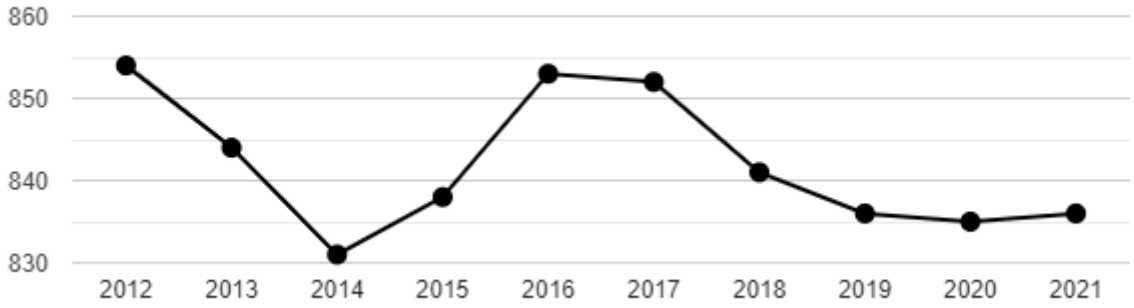

Zdroj: ČSÚ

Vzdělanostní struktura obyvatel obce Hrabišín v roce 2021

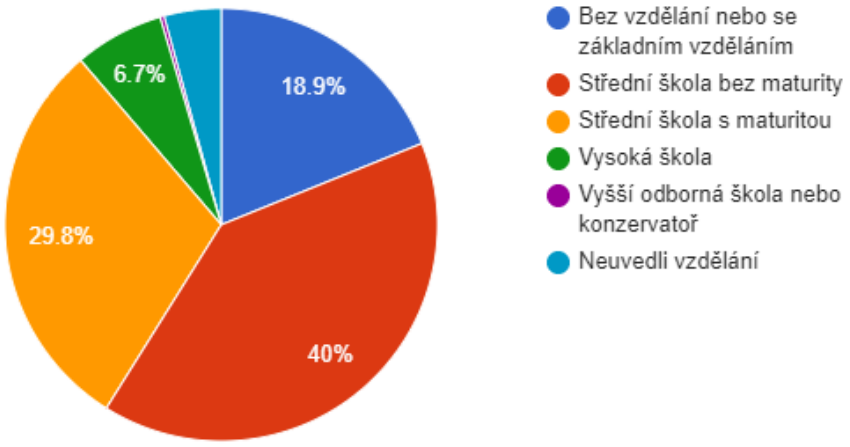

Zdroj: ČSÚ

Spolky a akce

Obyvatelé obce Hrabišín jsou komunitně aktivní, v obci fungují čtyři početné volnočasové organizace, které celoročně zajišťují mnoho aktivit pro své členy i pro veřejnost. Jedná se o TJ Sokol Hrabišín, SDH Hrabišín, místní spolek myslivců a Klub žen. První dva jmenované spolky jsou zaevidované v rejstříku sportu, všechny spolky pracují také s dětmi a mládeží.

TJ Sokol Hrabišín se věnuje zejména sportovním aktivitám (má několik oddílů fotbalistů, včetně dospělých), dále pořádá také společenské i komunitní akce jako například ples, májové oslavy, sportovní turnaj nebo soutěž ve vaření kotlíkových gulášů, tzv. Gulášváros nebo sběr železa. TJ Sokol má v obci zázemí v podobě fotbalového hřiště s tribunou a technickým zázemím uvnitř tribuny.

SDH Hrabišín se věnuje hasičskému sportu v několika kategoriích a pravidelně reprezentuje obec na lokálních závodech. Hasiči mají v obci zázemí v místní "hasičárně", která slouží jako základna JPO i jako klubovna pro členy. Dále je v obci venkovní areál pro hasičský sport, který je využíván také pro další kulturní a společenské akce. Hasiči také tradičně pořádají oblíbený ples, pálení čarodějnic a vepřové hody.

Myslivci se logicky věnují péči o zvěř, mají mezi sebou také začínající mladé nimrody, se kterými pořádají řadu výletů do přírody. I myslivci pořádají v obci tradiční a velmi oblíbený ples proslulý vynikající kuchyní.

Několik kulturních pořadů každoročně pořádá také místní knihovna.

Poslední asi dva roky nabízí v Hrabišíně své aktivity a služby také vzdělávací spolek Žabka-vzdělávací centrum, z.s. Aktivity spolku směřují zejména k předškolním dětem, spolek nabízí vzdělávací i volnočasové aktivity pro rodiny s malými dětmi a také hlídání dětí i služby příměstských táborů. Základnou spolku je zahrada s klubovnou situovanou nedaleko přehrady.

3. Hospodářství

V Hrabišíně evidujeme velmi slabou podnikatelskou aktivitu, obec nemá na svém území žádné střední ani velké podniky. To úzce souvisí také s prakticky nulovou nabídkou volných pracovních míst, kdy největším zaměstnanavatelem v obci je místní škola a školka. Bohužel jakákoliv ekonomická aktivita byla zcela pozastavena vlivem restrukturalizace ekonomiky v 90. letech minulého století. Tradiční zemědělská výroba a zpracování zemědělských produktů bylo ukončeno nebo bylo přesunuto pod podniky sídlící v jiných obcích.

V obci je evidováno přes čtyři desítky podnikatelů, z nichž je drtivá většina z řad mikropodniků (OSVČ a mikrofirmy), tedy bez zaměstnanců nebo s jednotkami zaměstnanců. Jednou z větších společností je Hrado, a.s., která je od roku 2010 ekologickou společností. Hospodaří na výměře 750 ha, strukturu této plochy tvoří převážně louky a pastviny. V živočišné výrobě se společnost zaměřuje na chov masného skotu a výkrm vepřů. Počet pracovníků firmy byl za rok 2021 dle účetní závěrky 12, tržby přesáhly 10 milionů korun. Další větší podniky v obci nenacházíme.

Struktura podnikatelských subjektů podle velikosti v obci Hrabišín v roce 2021

Počet zaměstnanců	Kategorie	Absolutně
1-9	mikropodniky	43
10-49	malé podniky	3
50-249	střední podniky	0
250 a více	velké podniky	0
nezjištěno	-	5

Zdroj: ČSÚ

Počet nezaměstnaných v obci odpovídá zhruba celostátnímu průměru, a to i přes skutečnost, že v obci prakticky neexistuje nabídka volných pracovních míst. Drtivá většina obyvatel za prací dojíždí do okolních měst a obcí, zejména tedy do Šumperka, Zábřeha, ale i Mohelnice.

Vývoj počtu nezaměstnaných osob v letech 2014 až 2021 - uvedeno v počtech osob

V roce 2021 dosahovala míra nezaměstnanosti mezi obyvateli obce 2,8 %.

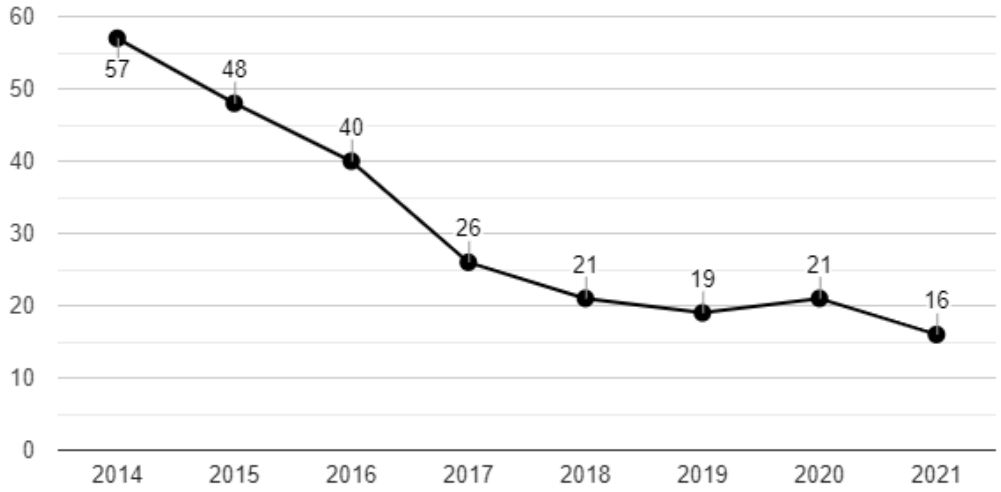
60
50
40
30
20
10
0
57
48
40
26
21
19
21
16
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021

Zdroj: ČSÚ

4. Infrastruktura

Hrabišín leží stranou hlavních silnic a dopravy. Silnice směrem na Dlouhomilov byla postavena v letech 1882 – 1884. Směrem na Libinu v roce 1883. Původní silnice – cesta vedla přímo strmě do kopce od zatáčky u hospody, dnešní cesta k vlakové zastávce. Dopravní obslužnost obce je dále zajištěna autobusy a vlaky.

Stavba jednokolejné vlakové dráhy se uskutečnila v letech 1871 – 1872 a tím obec získala lepší spojení, jak s okresním městem Šumperk, tak i s oblastí směrem na Olomouc. Nad Hrabišínem dosahuje dráha nejvyššího stoupání na celé trati z Olomouce do Šumperka. V obci Hrabišín je v současné době jedna vlaková zastávka. Elektrifikace vlakové dráhy byla dokončena v roce 2022.

V současné době se v obci nachází čtyři autobusové zastávky – Hrabišín náves, Hrabišín škola, Hrabišín Fibich, Hrabišín U Ztratilů. Autobusy z obce Hrabišín míří na Libinu-Oskavu a dále, Dlouhomilov-Brníčko a dále nebo Nový Malín-Šumperk.

Dopravní spojení obce s okolím je autobusové i železniční. Zejména přítomnost železniční tratě je pro obec velmi užitečná. Zjednodušuje se tak dojíždění za prací nebo za vzděláním.

Problémem obce je úplná absence cyklostezky podél silnice II. třídy č. 446, což znamená výrazné snížení bezmotorové dopravy směrem do okolních obcí. Intenzita dopravy podél tohoto úseku je značná, podle sčítání dopravy z roku 2020 se jedná o 3-5 tis. vozidel za 24 hodin. Přitom v nejvíce využívaném dopravním směru na Šumperk je přes obec Nový Malín cyklostezka vybudovaná až do Šumperka, prakticky přes celou obec. Vybudování cyklostezky a její napojení na Nový Malín je pro obec prioritou.

Chodníky jsou v obci vybudovány částečně, některé úseky zbývá dobudovat a napojit. Jako jediný aktuální problém se jeví špatná bezpečnost pro chodce v úseku křižovatky na Dlouhomilov ve směru z Nového Malína.

Odpady jsou z obce vyváženy ve dvoutýdenních intervalech, dále je separován plast, papír, sklo, plech, textil i jedlé tuky a oleje. Dvakrát ročně pořádá obec sběr velkoobjemového odpadu.

Obec má vybudovaný vodovod i kanalizaci, obě sítě jsou v dobrém technickém stavu. Obec není plynofikována, obecní objekty jsou vytápěné uhlím. Veřejné osvětlení je vybudováno v celé obci a prochází postupně modernizací. Nedostatečná je internetová síť, optický kabel není zaveden ve všech částech obce.

Ilustrační foto: Vybudování cyklostezky ve směru na Nový Malín bude jedním z největších úkolů následujících let. Zdroj: CRR/propagace IROP.

5. Vybavenost obce

Obec disponuje veškerým základním vybavením. Na území obce funguje **moderní devítiletá ZŠ, mateřská škola** má oddělení pro předškoláky i malé děti. Zařízení základní a mateřské školy v Hrabišíně je spádové pro několik okolních obcí (Dlouhomilov a Brníčko). Oblast čítá takřka 2 tisíce obyvatel, pro které je hrabišínská škola centrem vzdělání a vzdělávacích aktivit. Hrabišín má díky tomu se svými osmi stovkami obyvatel nebývale velkou školu s kapacitou až 300 dětí v ZŠ s aktuální naplněností 135 dětí, tj. 43 %. V mateřské škole je pak kapacita 50 dětí, přičemž je naplněna z 99 %. Vyjma vzdělávání nabízí škola množství kroužků a stává se tak celodenním útočištěm všech místních dětí.

S ohledem na velikost obce a její rozpočet jsou investice do školy vždy problematické co do finanční výše a mnoho investic je tak odkládáno. I přes to se podařilo zrealizovat kompletní zateplení školy, které s sebou přineslo energetické úspory, zvýšení komfortu žáků i zaměstnanců i zlepšení estetického vzezření objektu. V roce 2021 prošla škola velkou opravou díky dotaci z MFČR. Škola plní funkci vzdělávací, kulturní i volnočasovou. Realizuje množství aktivit pro veřejnost, včetně vzdělávacích a volnočasových akcí, je nositelem společenského života, což je v malých obcích opravdu běžné a vlastně i nezbytné. Její prostory jsou častokrát využívány jako zázemí pro další aktivity, škola pořádá exkurze i kulturní zájezdy pro veřejnost i žáky, každoročně školní ples, drakiádu, výtvarné dílny, přednášky, organizuje sportovní aktivity (bruslení, závody, turnaje) a mnoho dalšího.

Obec má funkční a využívaný **kulturní dům** se sálem i přísálím, kapacitně vyhovující. V následujících letech bude nutné budovu modernizovat z hlediska tepelných úspor i komfortu užívání.

V objektu obecního úřadu je obyvatelům dostupná **knihovna**. Na území obce funguje pošta i zásilkový box, jsou zde obchody s potravinami.

Zcela **chybí obecní bytový fond**. Obec Hrabišín má k dispozici pouze jeden obecní byt, který je situován v základní škole. Další bytový fond nemá obec k dispozici, protože došlo k úplné privatizaci obecních bytů v posledních dekádách. Je samozřejmé, že s měnící se ekonomikou a zvyšujícími se sociálními rozdíly mezi skupinami obyvatel vzniká poptávka po obecním bydlení. Tato poptávka se rekrutuje také z okolních obcí, kde také není k dispozici žádný bytový fond určený pro sociální bydlení. Obec nyní nemá žádnou možnost této poptávce vyhovět.

V Hrabišíně také chybí jakékoliv **bydlení pro seniory**. Místní obyvatelé vyžadující péči musí z obce odcházet nebo bydlí ve špatných podmínkách v domě, o který se už vlastními silami nedokážou postarat.

V obci dále není pokrytí vysokorychlostním internetem, některé lokality jsou závislé jen na mobilním internetu.

Obec má udržované fotbalové hřiště, hasičský areál pro komunitní akce, multifunkční hřiště, atletický ovál u školy je veřejně přístupný. Dále je v obci dětské hřiště i fitness prvky pro cvičení dospělých.

Vývoj bytové výstavby v obci Hrabišín v období 2012 - 2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet dokončených bytů	0	1	0	1	1	1	1	1	1	3

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet dokončených bytů v přepočtu na 1000 obyvatel v kraji	2,18	1,93	2,23	1,73	2,11	2,34	2,58	3,14	3,51	3,08
Počet dokončených bytů v přepočtu na 1000 obyvatel v ČR	2,75	2,40	2,27	2,38	2,58	2,69	3,18	3,40	3,22	3,29

Zdroj: ČSÚ

6. Životní prostředí

Hrabišín je situován v přírodním prostředí, obklopen lesy. Celková plocha území obce je 1 385,08 h, z toho je výměra lesní půdy 318,34 h, zahrad 38,56 ha. Koeficient ekologické stability vyjadřuje poměr mezi přírodně stabilními plochami (jako jsou lesy, zahrady atd.) a plochami zastavěnými či intenzivně zemědělsky obdělávanými (tzv. nestabilními). Vyšší hodnota koeficientu obecně značí příznivější stav, hodnota vyšší než 1 znamená vyváženou (stabilní) krajinu. V obci Hrabišín dosahuje koeficient hodnoty 0,95 .

Struktura využití půdy v obci Hrabišín v roce 2021

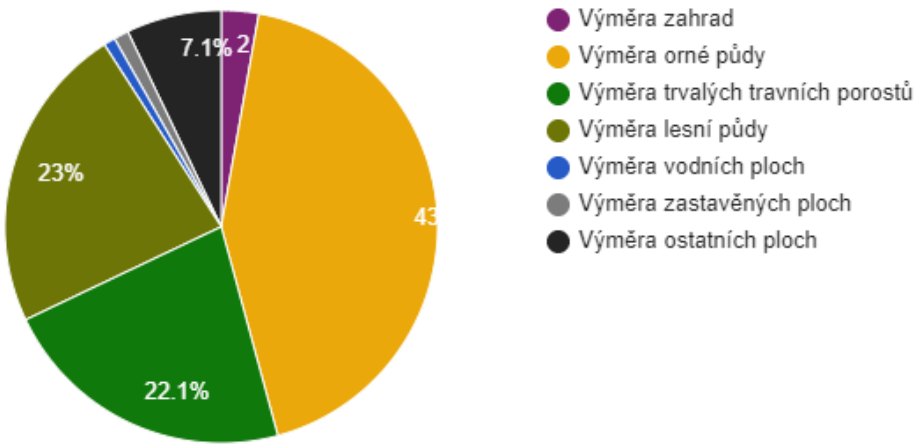

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska životního prostředí se jeví jako **problematické vytápění mnoha objektů uhlím a tuhými palivy**, což výrazně snižuje kvalitu ovzduší v lokalitě (obec není plynofikována). Řešením může být jedině přechod na tepelná čerpadla využívající ideálně energii z obnovitelných zdrojů. Obec zatím nemá k dispozici žádný vlastní zdroj energie typu fotovoltaické elektrárny.

7. Správa obce

Obec Hrabišín je obcí 1. typu, spadá pod ORP Šumperk. Obec je členem svazku obcí povodní Loučka, MAS Šumperský venkov. Má několik obecních zaměstnanců, kteří provádí údržbu veřejných prostranství a správu obecních lesů. Obec nemá ve vlastnictví další právnickou osobu. Hrabišín je zřizovatelem Základní a mateřské školy.

Obec má stabilní řízení, ve vedení obce i v celém zastupitelstvu existuje politická shoda. Důsledkem je tak i stabilní hospodaření umožňující pravidelné investice a přípravy projektů. Obec také pravidelně čerpá dotace ze strukturálních fondů EU i národních zdrojů, což činí značný podíl na příjmu obecního rozpočtu.

Vývoj příjmů i výdajů obce je zřetelný z následujícího grafu a tabulky.

Vývoj rozpočtového hospodaření v obci Hrabišín v letech 2012 - 2021 (v tis. Kč)

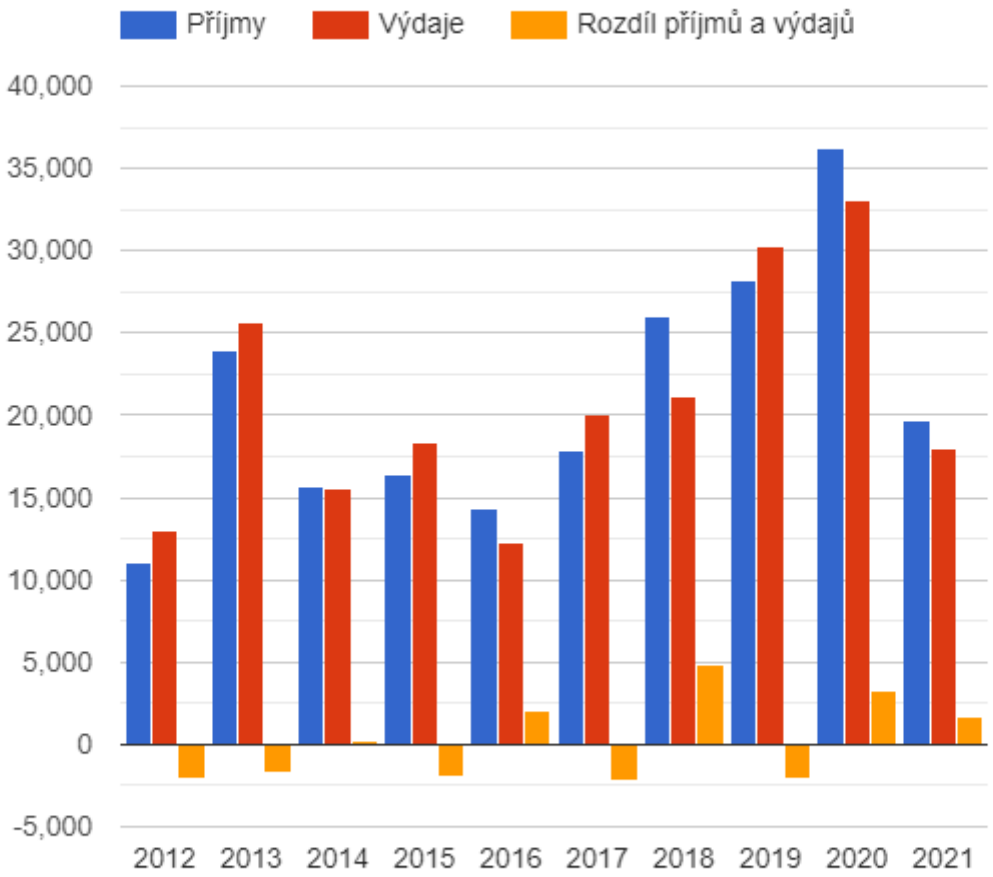

Zdroj: ČSÚ

Vývoj rozpočtového hospodaření obce Hrabišín v letech 2012 - 2021 (v tis. Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Daňové příjmy	6 973	9 293	9 755	10 110	10 913	12 293	14 154	15 106	15 549	15 885
Nedaňové příjmy	2 161	2 764	2 821	2 131	2 236	3 240	3 151	3 028	2 229	2 226
Kapitálové příjmy	190	35	828	28	80	64	137	4 875	3 240	430
Neinvestiční přijaté dotace	1 107	659	478	465	415	688	593	1 489	12 451	1 098
Investiční přijaté dotace	580	11 193	1 812	3 701	651	1 536	7 948	3 658	2 822	0
Příjmy	11 011	23 944	15 695	16 435	14 296	17 821	25 983	28 157	36 290	19 640
Běžné výdaje	8 160	9 571	10 973	9 085	10 277	9 985	13 410	13 389	24 796	16 016
Kapitálové výdaje	4 894	16 069	4 552	9 270	2 019	10 010	7 738	16 826	8 228	1 914
Výdaje celkem	13 053	25 641	15 525	18 355	12 296	19 995	21 148	30 216	33 024	17 929
Saldo příjmů a výdajů	-2 042	-1 697	170	-1 920	2 000	-2 174	4 836	-2 059	3 266	1 711
Podíl kapitálových výdajů	37,49%	62,67%	29,32%	50,50%	16,42%	50,06%	36,59%	55,69%	24,92%	10,67%
Podíl běžných výdajů na celkových příjmech	74,10%	39,97%	69,91%	55,28%	71,89%	56,03%	51,61%	47,55%	68,33%	81,55%

Zdroj: ČSÚ

Srovnání struktury rozpočtových příjmů v období 2012 - 2021

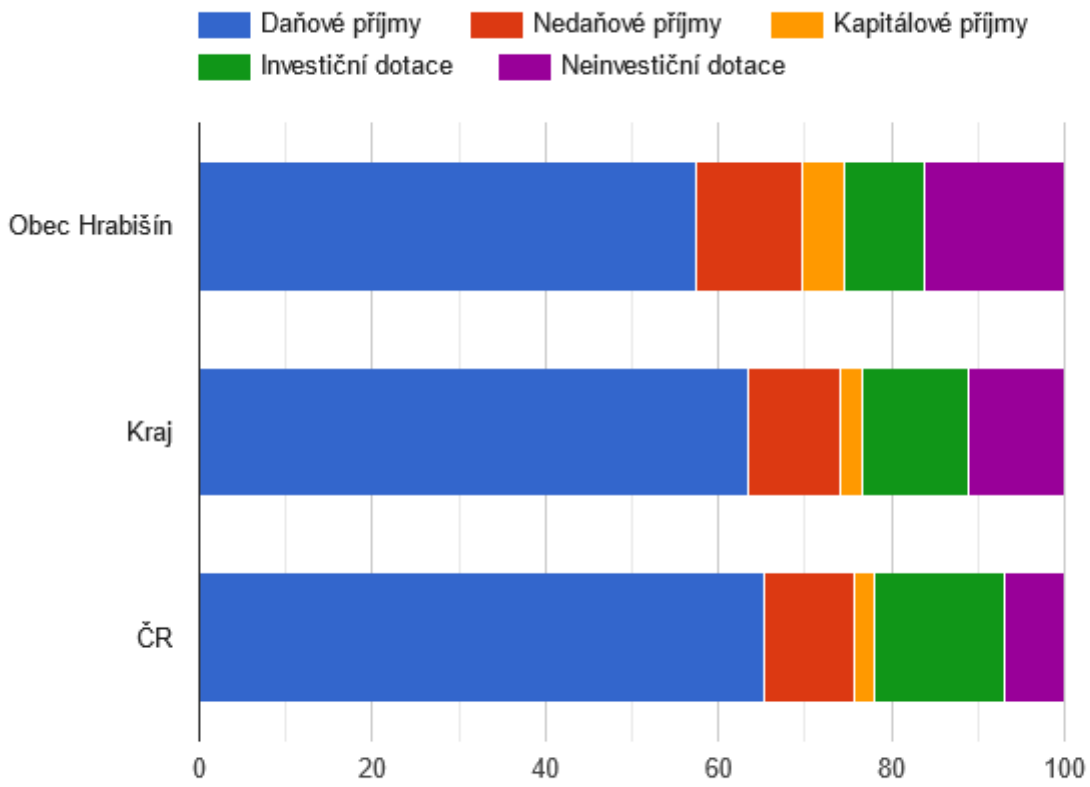
Daňové příjmy
Nedaňové příjmy
Kapitálové příjmy
Investiční dotace
Neinvestiční dotace
Obec Hrabišín
Kraj
ČR
0
20
40
60
80
100

Zdroj: ČSÚ

A.2 Východiska pro návrhovou část

SWOT analýza

Silné stránky

Slabé stránky

Příležitosti

Hrozby

B. NÁVRHOVÁ ČÁST

B.1 Strategická vize

Naší vizí je, aby se Hrabišín stal moderní, energeticky soběstačnou obcí, která kvalitně naplňuje všechny potřeby obyvatel hledajících přírodní prostředí, klid a vesnickou pospolitost. Principem obce musí být respekt k lidem, přírodě i vybavení obce.

B.2 Cíle, opatření a aktivity

Vysoká důležitost Střední důležitost Nízká důležitost

Cíl : „Kvalitní technická infrastruktura”

Fungující infrastruktura obce musí být základem její existence a správného fungování. Velké investice v této oblasti již byly zrealizovány, nicméně je to oblast s potřebou neustálého rozvoje a údržby.

Opatření : „Bezpečná a čistá doprava” Bezpečnost dopravy a podpora bezmotorové dopravy jsou pro obec zásadní.	**Od - do**	**Odpovědnost**	**Náklady (tis. Kč)**	**Zdroj financování**
„Cyklostezka směr Nový Malín”	2024 - 2025		33000000	Vlastní + externí
Jeden z největších a nejdůležitějších úkolů, investičně i projekčně vysoce náročný. V rámci projektu bude muset dojít k výkupu pozemků od několika soukromých vlastníků.				
„Modernizace autobusových zastávek”	2024 - 2025		1000000	Vlastní
Modernizace autbusových zastávek s důrazem na jejich čistotu a jednoduchou údržbu.				
„Oprava místních komunikací”	2023 - 2030			Vlastní + externí
Oprava místních komunikací MK 10c a 16c, dále také za kostelem 27c a 6c a v části Loučky MK 1v a 28c.				
„Zvýšené nástupiště MHD Na Fibichu”	2024 - 2026			

Opatření : „Moderní odpadové hospodářství” Obec má vybudován systém pro sběr a třídění odpadů, který je nutné neustále modernizovat, doplňovat a aktualizovat tak, aby byl maximálně efektivní.	**Od - do**	**Odpovědnost**	**Náklady (tis. Kč)**	**Zdroj financování**

Opatření : „Fungující sítě a infrastruktura” Fungující sítě pod zemí i nad zemí jsou základem. Mnoho investic bylo vykonáno, je nutné udržovat vše v chodu a pracovat na digitalizaci a rychlém internetu.	**Od - do**	**Odpovědnost**	**Náklady (tis. Kč)**	**Zdroj financování**
„Vysokorychlostní internet”	2025 - 2030			Vlastní + externí
Zasíťování celého území obce optickým kabelem vysokorychlostního internetu.				
„Zlepšení komunikace a digitalizace práce úřadu”	2024 - 2025			Vlastní
„Dokončení modernizace veřejného osvětlení”	2023 - 2030			Vlastní + externí
Nový pasport veřejného osvětlení.				
„Vybudování podporovaných bytů.”	2024 - 2026			
Vybudování menšího bytového domu určeného seniorním domácnostem, případně i ke startovacímu bydlení nebo pro vyžadované profese (učitel, lékař). Místem realizace by mohla být plocha za novou ulicí. Výstavba pouze s využitím dotace.				
„Oprava lesních cest”	2025 - 2025			

Cíl : „Zvýšení energetické soběstačnosti”

Události posledních měsíců ukázaly, že také obce musí pracovat na snížení energetické závislosti. Úspory na energiích je nutné maximalizovat v každé obecní budově, nejlépe ruku v ruce s instalací vlastních energetických zdrojů. Vše je přínosem pro životní prostředí.

Opatření : „Obnovitelné zdroje energie” Nezbytnost v 21. století - maximalizovat využití OZE. V našich podmínkách zejména FVE, případně větrné elektrárny.	**Od - do**	**Odpovědnost**	**Náklady (tis. Kč)**	**Zdroj financování**
— „Instalace FVE na střechu tribuny u hřiště”	2026 - 2028			Vlastní + externí

Opatření : „Úspory energie” Všechny obecní budovy musí být kompletně zateplené a pro úspory energie musí být učiněno maximum, včetně výměny otopných systémů za energeticky úspornější. Úspory hledejme také na osvětlení, ohřevu TUV, vzduchotechnice apod.	**Od - do**	**Odpovědnost**	**Náklady (tis. Kč)**	**Zdroj financování**
^^ „Rekonstrukce KD” Modernizace KD, výměna topení, vzduchotechniky apod.	2026 - 2030		50000000	Externí
^^ „Změna zdroje tepla v objektech obce” Uhlí musíme nahradit jiným zdrojem tepla. Toto se vztahuje ke všem obecním objektům.	2023 - 2030			Vlastní + externí
— „Zateplení objektu tribuny u hřiště”	2025 - 2030			

Cíl : „Kvalitní vzdělávání”

Vzdělávání je základním kamenem vyspělé společnosti, moderní a vybavená škola i školka jsou prioritou obce.

Opatření : „Základní škola”

Základní škola musí nabízet kvalitní vzdělávání v moderních a plně vybavených prostorách tak, aby byla konkurenceschopná větším městským školám. Pro rodiny i pro komunitní život v obci je důležité, aby děti nacházely v místní škole kvalitní vzdělávání v inspirativním prostředí s množstvím doprovodných aktivit ve vyučování i mimo něj.

	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Modernizace ICT ve škole”	2026 - 2027		1400000	
Pořízení počítačů, serveru a souvisejícího vybavení pro výuku na ICT technologiích.				
„Rekonstrukce zázemí u tenisových kurtů”	2025 - 2027			
„Pořízení elektrostavebnic”	2023 - 2023			
Pro výuku F-Ch				
„Venkovní učebna v ZŠ”	2024 - 2025			
Pergola a venkovní vybavení pro výuku				
„Ekologický park u ZŠ”	2025 - 2025			

Opatření : „Mateřská školka”

Mateřinka přátelská k dětem i rodičům je základním kamenem každé vesnice. Ta naše potřebuje modernizovat a zvýšit kapacitu, vyřešit některé dispoziční nedostatky. I přes to nabízí řadu akcí pro děti i rodiče a pro děti je dobrým partnerem na všední dny.

	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Modernizace objektu”	2023 - 2025			Externí
Kompletní oprava budovy MŠ s cílem zkvalitnění výuky i zvýšení kapacity.				
„Nový nábytek”	2024 - 2024			
Ergonomické stoly pro děti apod.				
„Venkovní kuchyně v zahradě MŠ”	2025 - 2025			
„Dílna pro děti v MŠ”	2025 - 2025			
„Pořízení pomůcek, hraček a vybavení pro výuku”	2023 - 2030			
„Modernizace zahrady - zeleň, herní prvky, mobiliář”	2023 - 2030			

Cíl : „Spokojení Hrabišíňané”

Fungující a úspěšnou obec dělají spokojení obyvatelé. Ti mají potřeby práce, vzdělání i volného času. Obec je musí naplit.

Opatření : „Čisté a pěkné životní prostředí”

Hrabišín je obcí zasazenou do krásného přírodního prostředí, má na svém území lokalitu s přehradou, mnoho lesů... je naší povinností o přírodu pečovat a chránit ji, abychom ji zachovali pro další generace.

	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Rekonstrukce kaple Sv. Rozalie”	2024 - 2024			
– „Oprava opěrné zdi u kostela”	2025 - 2026			
^^ „Efektivní využití dešťové vody”	2023 - 2030			
^^ „Založení trvalkových záhonů”	2023 - 2030			
– „Výměna oken a dveří na kostele”	2024 - 2025			
– „Výstavba kolumbária na hřbitově”	2024 - 2026		200000	

Opatření : „Pestrý komunitní život”

Hrabišín je plný aktivních obyvatel, jejich život musí být pestrý a volnočaová nabídka dostačující.

	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
– „Rekonstruce šaten u fotbalového hřiště”	2025 - 2025			
– „Vybudování technického zázemí u fotbalového hřiště”	2026 - 2027			
– „Oprava sítí za brankami”	2024 - 2025			
– „Oprava plotu u hřiště”	2025 - 2025			
– „Vydání obecního kalendáře”	2023 - 2030		50000	Vlastní
^^ „Podpora činnosti spolků”	2023 - 2030			
– „PD na modernizaci KD”	2024 - 2026			

Kompletní modernizace kulturního domu, organizace veřejného zasedání, zajištění multifunkčnosti objektu a související energetické úspory.

Zásobník aktivit

„Vlastní zdroj vody”	-	0

B.3 Podpora realizace programu

Za realizaci programu je zodpovědný zejména starosta a místostarosta obce. V širším kontextu pak členové zastupitelstva. Plnění cílů, opatření a aktivit budeme sledovat a vyhodnocovat nejméně dvakrát ročně. Strategie je podkladem pro komplexní rozvoj a konkrétní investiční plán obce. Program rozvoje obce bude aktualizován každoročně.

Program strategického rozvoje obce schválilo v souladu s § 84 odst. 2 písm. a) zákona č. 128/200 Sb., ve znění pozdějších předpisů zastupitelstvo obce Hrabišín.

Datum schválení: 20. února 2023

Číslo usnesení:

Text usnesení: Zastupitelstvo obce Hrabišín schvaluje Strategický plán rozvoje obce Hrabišín na období 2023 – 2030.